

VOORSTEL

zaaknummer: 435518
afdelingsnaam: B&O-Sociaal Domein
steller: Eva Hamelink
onderwerp: Uitvoeringsplan ontmoeting en ondersteuning in de wijken

Voorstel

1. Het uitvoeringsplan ‘ontmoeting en ondersteuning in de wijken’ (uitvoering motie M17/75) vaststellen;
2. Het benodigde transformatiebudget te dekken door overheveling van budgetten binnen de begrotingsprogramma’s Zorg en Werk;
3. Dit uitvoeringsplan aan te melden voor de commissie Samenleving ter advisering aan het college.

Samenvatting

De inhoudelijke kaders voor de realisatie van een goede sociale basisinfrastructuur in de wijken heeft de raad vastgelegd in de volgende documenten:

- De Kadernota Sociaal Domein ‘erbij horen en ertoe doen’
- De nota Buurtgericht leven: leve de buurt!
- De sterke Buurt 2016, onderdeel herziening welzijn
- De programmabegroting 2018

Bovenstaande kaders gaan in op een goede ondersteuning van onze kwetsbare inwoners, zodat zij volwaardig kunnen blijven deelnemen aan onze samenleving. Aansluitend op de beleidskaders uit bovenstaande nota’s is in de gemeenteraad een motie aangenomen (M17/75) ‘ontmoeting in alle wijken’, waarin het college is opgedragen vorm te geven aan brede en toegankelijke welzijnsactiviteiten.

Samen met zorg- en welzijnsinstellingen in Hilversum, de zorgverzekeraar Zilveren Kruis én onze inwoners werkt de gemeente aan nieuwe vormen van ondersteuning in de wijken, die aansluiten op de behoeften van inwoners. Op deze manier willen we de ondersteuning aan kwetsbare inwoners toegankelijker maken en spelen we in op toenemende ondersteuningsvragen.

In dit uitvoeringsplan hebben wij beschreven wat de richting is van de gezamenlijke ideeën voor het versterken van de laagdrempelige voorzieningen in de wijken en hoe wij hier financieel aan willen bijdragen de komende twee jaar. Dit plan wordt onderdeel van de uitvoeringsagenda bij het convenant, dat wij binnenkort afsluiten met zorgverzekeraar Zilveren Kruis en een aantal zorg- en welzijnsorganisaties. Met het versterken van de voorzieningen in de wijken dragen wij met elkaar bij aan

een levendige en inclusieve Hilversumse samenleving, waarin er ruimte is voor diversiteit en waarbij iedereen kan meedoen naar vermogen.

We baseren dit uitvoeringsplan op informatie vanuit het Sociaal Plein over de uitvoering van de Wmo. We zien dat er veel behoefte is aan lichtere ondersteuningstrajecten, gericht op het zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en mee kunnen doen aan onze samenleving. Het gaat bijvoorbeeld om de ondersteuning bij de administratie, de aanpak van schulden, overbelasting bij mantelzorgers, maar ook is er veel behoefte aan 'ontmoeten'/activiteiten buiten de deur. Vragen op het snijvlak van zorg & welzijn.

De ondersteuningsvragen op het terrein van zelfstandig thuis wonen en participeren komen nu voornamelijk terecht bij het Sociaal Plein en inwoners worden – na een indicatie- ondersteund met maatwerkvoorzieningen. Dit willen wij veranderen, door wijkgericht invulling te geven aan het versterken van algemene voorzieningen. We verwachten dat inwoners met lichtere ondersteuningsvragen op deze manier sneller en beter geholpen kunnen worden. Sneller: omdat inwoners geen indicatie nodig hebben voor deze voorzieningen. Beter: omdat we vanuit de gemeente sturen op meer samenwerking en samenhang in het aanbod van welzijn- en zorgorganisaties, passend bij het profiel en de verschillende behoeften in de wijken.

Het college gaat komende twee jaar extra investeren in:

- Sterke wijk/ontmoetingscentra
- De uitbreiding van Sociaal Werkers in de wijken
- Het verbeteren van de ondersteuning van vrijwilligers.

De investeringen die voor deze bovenstaande voorzieningen nodig zijn, betalen we door substitutie toe te passen binnen het begrotingsprogramma Zorg en Werk. Als dekking voor de frictiekosten van deze transformatie hebben we de bestemmingsreserve Sociaal Domein.

De extra investeringen in de algemene voorzieningen zijn aanvullend op de basissubsidies welzijn, zodat elke wijk goed ondersteund wordt. Voor inwoners waarvoor de algemene voorzieningen niet passend zijn en specialistische zorg nodig is, blijven we maatwerkvoorzieningen bieden via het Sociaal Plein. We werken aan deze transformatie samen met veel verschillende partijen, waaronder inwoners, zorg & welzijnsinstellingen, zorgverzekeraar, huisartsen en woningbouwcorporaties. In een convenant leggen we samenwerkingsafspraken vast over de transformatie van zorg naar welzijn met de uitvoerende organisaties en de zorgverzekeraar Zilveren Kruis.

De opbouw van het uitvoeringsplan

Waarom, de aanleiding:

Inwoners wonen steeds langer thuis. Niet alleen omdat de zorgsystemen zijn veranderd, maar ook omdat inwoners dit zelf graag willen. Met de toename van de levensverwachting groeit het aantal ouderen. Door deze ontwikkelingen neemt het aantal 'kwetsbare' inwoners in onze samenleving toe en wordt onze samenleving diverser. Heel veel ondersteuning aan kwetsbare inwoners wordt al geboden vanuit de samenleving, vanuit het eigen netwerk (mantelzorg), maar ook door heel veel vrijwilligers. Ondanks al deze informele hulp verwachten wij dat de ondersteuningsvragen van inwoners toenemen en dat er meer professionele ondersteuning nodig zal zijn. Ondersteuning die gericht is op het kunnen blijven deelnemen aan de samenleving en het zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Lang niet altijd gaat het hierbij om zwaardere ondersteuningsvragen waarvoor specialistische zorg nodig is. We hebben drie jaar na de decentralisaties een beter inzicht in de behoeften van inwoners en ook een beter beeld van de verschillende behoeften in de wijken. We verwachten met het versterken van de algemene voorzieningen in de wijken – een sterkere basisinfrastructuur - onze inwoners beter te kunnen ondersteunen.

Wat gaan we doen:

We zien mogelijkheden tot verbetering van onze dienstverlening door te investeren in algemene voorzieningen (zonder indicatie) in de wijken. We hebben het dan over:

- Ondersteuning door getrainde vrijwilligers
- Ondersteuning door sociaal werkers (professionals)
- Ontmoetingscentra (fysieke plekken) voor groepsactiviteiten

Door deze bovenstaande ondersteuningsvormen in de wijken te versterken, verwachten wij dat we beter in kunnen spelen op de (toenemende) ondersteuningsbehoeften in de samenleving. Bijvoorbeeld op het terrein van schuldenpreventie en overbelasting bij mantelzorgers. We verwachten met deze investeringen dat de druk op het Sociaal Plein afneemt, omdat er – op termijn- minder indicaties voor specialistische hulp nodig zijn. Dit is conform de lijn in het eerder vastgestelde investeringsplan WINST, fase 3. Het effect van deze voorliggende voorzieningen op de geïndiceerde zorg door het Sociaal Plein gaan we meten (op- en afschaling). We gaan bij de inzet van deze voorzieningen differentiëren naar behoeften in de wijken. Daar waar meer problematiek is, zetten we meer ondersteuning in. We baseren ons o.a. op het onderzoek dat we hebben uitgevoerd naar het gebruik van de indicaties begeleiding in de verschillende wijken.

Hoe gaan we dit doen:

We sturen bij deze extra investeringen in de algemene voorzieningen aan op meer samenwerking (en samenhang) door de zorg- en welzijnsorganisaties. We werken samen met de uitvoerende organisaties aan een innovatie agenda en bepalen met elkaar op welke terreinen de extra investeringen het beste ingezet kunnen worden. Deze innovatie agenda ontwikkelen we met het samenwerkingsverband waarin zorg- en welzijnspartijen zijn vertegenwoordigd. De volgende organisaties hebben zich hierbij aangesloten: Sherpa, Philadelphia, MEE, Kwintes, GGZ Centraal, Hilverzorg, Amaris, Inovum en Versa Welzijn. Er is geen exclusiviteit voor de bovenstaande organisaties: daar waar nodig wordt verwacht dat zij samenwerken met andere organisaties om goede resultaten te bereiken. We gaan deze transformatie vormgeven met experimenten in 2018 en 2019 via incidentele subsidies. We werken daarbij met een constructie van een hoofdaannemer die samenwerkt met andere organisaties en namens hen een gezamenlijke aanvraag doet. In 2019 bepalen we of/ op welke manier we deze voorzieningen continueren.

Waar dat mogelijk is faciliteren wij bewoners/bewonersverenigingen als zij zelf opdrachtgever kunnen en willen zijn voor het versterken van de welzijnsvoorzieningen in hun wijk. In de Hilversumse Meent zijn wij hierover in gesprek.

We werken nauw samen met de huisartsen en andere maatschappelijke partners zoals bijvoorbeeld woningbouwcorporaties. Zij zijn vaak een belangrijke informatiebron waar de eerste signalen van problemen en overbelasting van kwetsbare inwoners terecht komen. Met de versterking van de algemene voorzieningen in de wijken geven we een impuls aan de zorgnetwerken in de wijken.

Effectmeting:

We investeren komende jaren met de uitvoerende organisaties aan gezamenlijke (data) analyses om de effecten te onderbouwen. We werken met de inwoners en uitvoerende organisaties aan een goede effectmeting, waarin we onder andere meenemen:

- Het effect van de inzet van de Sociaal Werkers en de ontmoetingscentra op de geïndiceerde zorg (individuele begeleiding/dagbesteding). In aantal + financieel.
- Het effect van de Sociaal Werkers op de benodigde inzet van het Sociaal Plein (FTE)
- Het inzichtelijk maken van de toename van de toegankelijkheid van de ondersteuning (bereiken we meer inwoners)
- Het bepalen van de caseload per Sociaal Werker (over de verschillende wijken)
- Wat de versterkte samenwerking betekent voor professionals én inwoners (kwalitatieve meting)
- Hoe we administratieve lasten kunnen minimaliseren en bijvoorbeeld kunnen faciliteren met digitaal werken.

Doel

Dit voorstel heeft ten doel de algemene voorzieningen in de wijken te versterken, waarmee inwoners op een laagdrempelige manier- zonder indicatie- geholpen worden bij lichtere ondersteuningsvragen op het terrein van zelfstandig thuis wonen en het deelnemen aan de samenleving.

Argumenten

1. We geven met dit voorstel uitvoering aan de inhoudelijke kaders die zijn vastgelegd door de raad in de Kadernota Sociaal Domein, de nota Burgerrecht leven: leve de buurt! en de sterke Buurt, onderdeel herziening welzijn.
2. We investeren in de algemene voorzieningen en spelen daarmee in op de toenemende ondersteuningsbehoeften van inwoners, waarbij het niet altijd nodig is om specialistische ondersteuning – via een maatwerkvoorziening- in te zetten
3. We verwachten met deze investeringen in de algemene voorzieningen dat de druk op het Sociaal Plein afneemt, conform de afspraken uit het investeringsplan WINST.

Kanttekeningen

1. We investeren met de algemene voorzieningen in een sterkere preventie. Dit kan ertoe leiden dat we meer problemen signaleren en hierdoor de ondersteuningsvragen kunnen toenemen. De keerzijde hiervan is, dat we met deze preventie ook het beroep op zwaardere voorzieningen kunnen voorkomen, omdat we eerder erbij zijn.
2. We hebben minder inzicht in de effecten van onze investeringen op individueel niveau, omdat alle inwoners van de algemene voorzieningen gebruik kunnen maken.

Financiën, middelen & capaciteit

Om deze investeringen in de algemene voorzieningen te kunnen betalen wordt voorgesteld om substitutie van budgetten toe te passen binnen de begrotingsprogramma's 2 Zorg en 3 Werk. Daarnaast worden ook reeds gealloceerde middelen ingezet.

Progr	Omschrijving	2018	2019
	<u>Transformatiebudget wijkgericht welzijn/zorg</u>		
2	a) Vrijwilligers	225.000	350.000
2	b) Sociaal werk, vroeg er op af en mantelzorg ondersteuning	920.000	1.120.000
2	c) Ontmoetingscentra	80.000	80.000
2	d) Pilot Hilversumse meent	70.000	-
3	e) Raadsinformatiebrief 2017-87 inzake Pilot wijkleerbedrijf	80.000	-
2	f) Formatie en communicatie	125.000	150.000
	Totaal intensivering welzijn	1.500.000	1.700.000
	<u>Dekking</u>		
2	g) Substitutie WMO begeleiding/dagbesteding (17% van budget 2018 en 33% van het budget 2019)	-813.000	-1.560.000
3	h) RIB 2017-87 inzake pilot wijkleerbedrijf	-80.000	-
2	i) RIB 2017-70 verdeling extra middelen chronisch zieken en gehandicapten	-467.000	-
2	j) Onderbesteding mantelzorg	-140.000	-140.000
	Totaal dekking	-1.500.000	-1.700.000

Toelichting op de investeringen:

- a. Vrijwilligers: We investeren in de vrijwillige thuishulp (samenwerking tussen verschillende organisaties) waarvan Versa Welzijn de coördinatie uitoefent (dit is geen onderdeel van de basissubsidie aan Versa Welzijn). Daarnaast gaan we met de verschillende organisaties die met vrijwilligers werken verkennen op welke manier zij hun samenwerking kunnen versterken.
- b. Sociaalwerk: we investeren in +/- 12 extra sociaal werkers (die verschillende expertises hebben) in de wijken.

- c. Ontmoetingscentra: we continueren de subsidie aan Hilverzorg voor de ontmoetingscentra. De verschillende inloopvoorzieningen in de wijken gaan we samen met de zorg- en welzijnsorganisaties herijken en opnieuw vormgeven.
- d. Pilot Hilversumse Meent: We zijn voornemens het initiatief van de stichting Hilversumse Meent te subsidiëren om welzijnsvoorzieningen in hun wijk te organiseren, ondersteunt door professionals.
- e. Pilot Wijkleerbedrijf: We investeren met een aantal uitvoerende organisaties in de opzet van een wijkleerbedrijf.
- f. Formatie en communicatie: dit budget is een voorlopige inschatting van de extra kosten voor formatie en communicatie van de veranderagenda. Deze zijn nodig om de experimenten vorm te kunnen geven en te borgen, samenwerking tussen partijen te faciliteren, te coachen in een andere manier van werken en communicatie van de veranderagenda.

Toelichting bij de dekking:

- g. Voorgesteld wordt om een transformatiebudget van € 813.000 in 2018 en € 1.560.000 in 2019 in te zetten en deze te voeden vanuit het budget voor de maatwerkvoorzieningen WMO (Sociaal Plein). In totaal waren de uitgaven in 2016 aan begeleiding & dagbesteding (zorg in natura) € 4,8 miljoen. Qua aantallen verwachten we dat een groot deel van de indicaties (licht en middel) kunnen worden voorkomen door de algemene voorzieningen waarin we investeren (= substitutie). Circa 70% van de indicaties zijn licht/middel en deze leggen voor 60% een beslag op de totale kosten. Omdat we voor het eerste gaan werken aan substitutie schatten we voorzichtige percentages in van 17% in 2018 en 33% in 2019. Een aspect waar we geen rekening mee hebben gehouden is de derving aan eigen bijdragen, die we met de maatwerkvoorziening ontvangen. Deze inkomsten zullen overigens in 2018/2019 al minder zijn vanwege onze gewijzigde eigen bijdrageregeling in 2018/vanaf 2019 de nieuwe landelijke regeling.
- h. RIB's 2017-87 en 2017-70: Hierin hebben we de dekking voor het wijkleerbedrijf en de dekking voor 'vroeg erop af' toegelicht.
- i. RIB 2017-70: Hierin hebben we de dekking voor 'vroeg erop af' toegelicht.
- j. Budget mantelzorg (waardering): We zien in de jaarrekeningen 2016 en daarvoor dat we op mantelzorgondersteuning budget overhouden.

Risico op maatwerkvoorziening WMO

In dit voorstel gaan we uit van het toepassen van substitutie binnen de begroting: van zorg- naar welzijnsbudgetten. Dit betekent dat er minder budget beschikbaar is voor de uitvoering van de maatwerkvoorzieningen. We gaan in dit voorstel uit van een substitutie van ca 1/3de van het budget voor begeleiding individueel/dagbesteding in 2019.

Omdat met de inzet van sociaal werkers de 'stoom afgevangen' wordt bij het Sociaal Plein moet het op termijn mogelijk zijn om budgettair neutraal uit te komen. Zeker weten we het natuurlijk niet. Misschien lopen indicaties nog door terwijl er gelijktijdig wordt geïnvesteerd in algemene voorzieningen. Misschien halen we door de toegankelijke voorzieningen wel meer zorgvragen op die voorheen onbekend waren. Dat er risico's kleven aan deze beweging is evident, maar ze zijn op dit moment onvoldoende goed te benoemen en te berekenen.

We zien deze transformatie op termijn als een mogelijk budgettair neutrale operatie. Mocht het risico op een budgetoverschrijding op maatwerkvoorzieningen WMO zich toch voordoen, wordt aan de raad voorgesteld de reserve Sociaal Domein te gebruiken om deze transformatiekosten incidenteel op te vangen.

Organisatorische consequenties

We komen van een situatie waarin de gemeente subsidies verstrekt aan instellingen, waarbij enkelvoudig wordt gekeken of de instelling bijdraagt aan het realiseren van ons beleid. We gaan naar meer samenwerking tussen welzijn en zorgpartijen, en zullen ons gaan verhouden tot allianties die gebiedsgericht gaan werken. Deze beweging betekent dat ook binnen de gemeentelijke organisatie, in het bijzonder de afdeling Beleid & Ontwikkeling, een verandering op gang komt. We hebben nu nog niet de organisatorische consequenties (kwantiteit en / of kwaliteit van de aanvullende formatie) goed in beeld.

Die zullen we komend half jaar inzichtelijk maken en bij de begroting 2019 voorleggen. We hebben in dit voorstel al wel een voorlopige budgetraming gemaakt van kosten met betrekking tot formatie en communicatie (zie f in bovenstaande tabel). De benodigde uitgaven die al in 2018 worden gemaakt zullen we zo veel als mogelijk binnen deze geraamde en bestaande budgetten doen. Mocht dit niet lukken dan stellen we voor om ook daarvoor de Reserve Sociaal Domein te gebruiken om deze kosten incidenteel op te vangen.

Reserve Sociaal Domein als buffer

Het resterende budget in de bestemmingsreserve Sociaal Domein biedt vooralsnog voldoende ruimte voor dekking in 2018 van de extra uitgaven in deze transformatiefase. De raad heeft bij de kadernota 2017 besloten de tekorten op de BUIG niet via de reserve Sociaal Domein, maar via de reguliere exploitatie te laten lopen. Derhalve resteert er in 2020 in de reserve een begroot eindsaldo van € 1.527.000. Bij de jaarrekening 2017 wordt voorgesteld om dit resterende bedrag in de reserve te behouden, als dekking voor het risico op een overschrijding op de bovengenoemde transformatiekosten. De structurele effecten van deze substitutie voor de uitgaven op welzijn en zorg, alsmede de organisatorische consequenties, worden meegenomen in de programmabegroting 2019.

Tussentijdse bijstelling van de aannames en financiën:

We kiezen niet voor een raadsvoorstel aan de voorkant met onttrekking van middelen uit de reserve om de redenen dat op dit moment nog niet een betrouwbare prognose mogelijk is én om deze substitutiebeweging in de gemeente verder te stimuleren.

Bovengenoemde cijfers zijn richtinggevend en onderbouwd met de data die we nu hebben. In de 2e helft van 2018 kunnen we een betere prognose doen van de aannames met betrekking tot de substitutie, de uitputting van het budget voor de maatwerkvoorzieningen WMO en de consequenties op de formatie. In het geval uitgaven voor deze substitutiebeweging afwijken van de in deze nota gepresenteerde ramingen, dan werken we een voorstel uit voor de raad om het tekort te dekken uit de reserve Sociaal Domein.

Investeren via experimenten subsidies:

De bovengenoemde transformatie budgetten zullen in eerste instantie zoveel als mogelijk worden verstrekt als een experiment subsidie en niet als een programma subsidie. Dit doen we omdat we nog in een experimenten fase zitten en nog niet kunnen spreken van uitgewerkte programma doelen en prestaties. Experimenten subsidies geven ons de mogelijkheid om te ontdekken welke financieringsvorm het beste toepasbaar zijn in de eindsituatie. De getransformeerde budgetten zijn additioneel en aanvullend op de bestaande subsidies.

Uitvoering

Met dit voorstel geeft het college ruimte tot het maken van afspraken met organisaties over de levering van nieuwe diensten.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlage(n)

Uitvoeringsplan ontmoeten en ondersteuning in de wijken